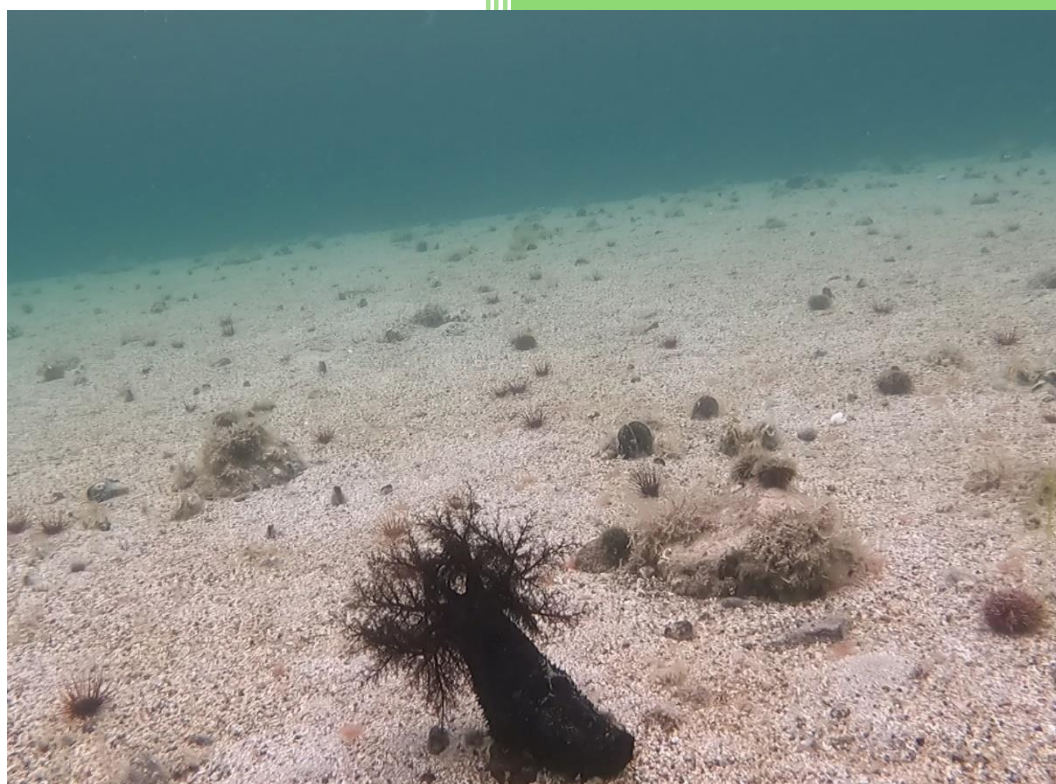

2025

Innspill til besøksstrategi for Tranøyfjorden

Roar Jørgensen, styreleder

Naturvernforbundet
Midt-Troms

midt-troms@naturvernforbundet.no

03.03.2025

Innhold

Innspill til besøksstrategi for Tranøyfjorden	2
Innledning	2
Verneområder på land	2
Forøya naturreservat	2
Vardnesmyra naturreservat	4
Skatvikfjellet naturreservat	4
Brannmyra naturreservat.....	4
Ånderdalen nasjonalpark.....	4
Sårbare marine naturområder	5
Bløtbunn	5
Ruglbunn	6
Økosystemet i Tranøybotn og påvirkninger fra turisme	8
Lysforurensing.....	14
Friluftsimteressene til lokalbefolkningen og grunneiere	15
Referanser	16

Naturvernforbundet

Midt-Troms

Innspill til besøksstrategi for Tranøyfjorden

Innledning

Naturvernforbundet Midt-Troms (Naturvernforbundet Midt-Troms, 2025) synes det er positivt at Senja kommune har satt i gang en skikkelig planprosess i forhold til besøksforvaltning i Tranøyfjorden (Omma, 2025). Vi har deltatt på de to siste innspillsmøtene som ble arrangert av Senja kommune og SALT, og velger her å gi et helhetlig innspill til planprosessen og besøksforvaltningen.

Dette er et innspill med kompletterende opplysninger med hensyn på kunnskapsgrunnlaget spesielt for marine naturtyper (biotoper) på grunt vann (se Naturmangfoldloven §8 og Miljøinformasjonsloven §8). Dette bør etter vår erfaring forbedres før det gjøres større inngrep med for eksempel nye farleder og hyttebygging i og rundt Tranøyfjorden i Senja kommune. Det ligger krav om kartlegging av naturmangfold i naturmangfoldloven. Viser også til kommunedelplan for naturmangfold Senja kommune (Senja kommune, 2025).

Verneområder på land

Når det gjelder verneområder på land viser vi til faktaark på naturbase.no der det også ligger lenker til verneforskriftene på lovdata.no.

Forøya naturreservat

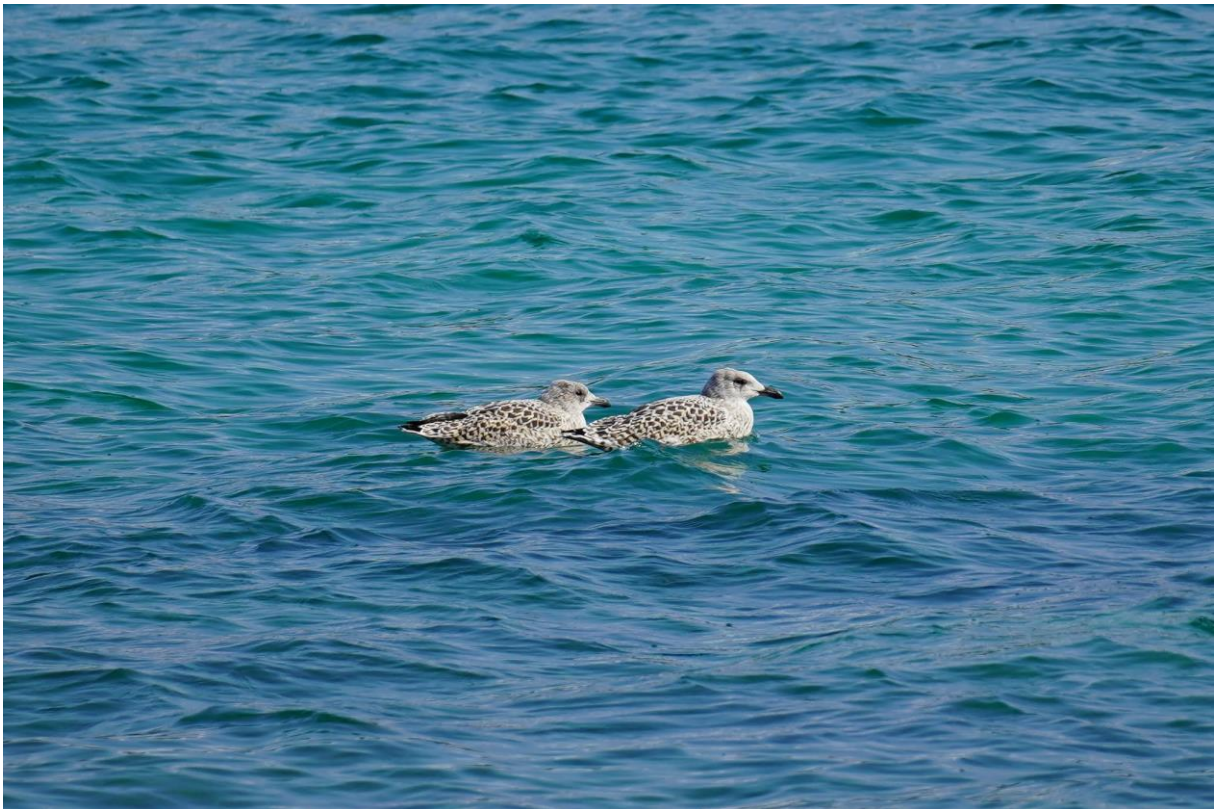
For kart, forskrift og beskrivelse se Naturbase faktaark (Miljødirektoratet, 2025). Bildene under viser noe av dyre- og fuglelivet på og rundt Forøya.

Figur 1. Forlatt havørnreir (til venstre) og til høyre yngleplass for oter på Forøya (Foto Roar Jørgensen).

Figur 2: Rødnebbterne og fiskemåker som jager bort ei havørn fra fuglekolonien på Forøya. Foto: Roar Jørgensen.

Figur 3: Unger av svartbak ved sørspissen av Forøya. Foto: Roar Jørgensen.

Figur 4: Observasjoner i Vardnesmyra naturreservat i artsdatabanken.

Vardnesmyra naturreservat

For kart, forskrift og beskrivelse se Naturbase faktaark (Miljødirektoratet, 2025). Vi anbefaler at det ikke anlegges nye stier ut over de som allerede eksisterer i området rundt Tranøyfjorden.

Vardnesmyra naturreservat er for eksempel et viktig hekkeområde for arter som horndykker og sangsvaner, og vil bli forstyrret dersom det anlegges nye stier til Storjordfjellet og Troll dalen.

Skatvikfjellet naturreservat

For kart, forskrift og beskrivelse se Naturbase faktaark (Miljødirektoratet, 2025)

Brannmyra naturreservat

For kart, forskrift og beskrivelse se Naturbase faktaark (Miljødirektoratet, 2025)

Ånderdalen nasjonalpark

For kart, forskrift og beskrivelse se Naturbase faktaark (Miljødirektoratet, 2025)

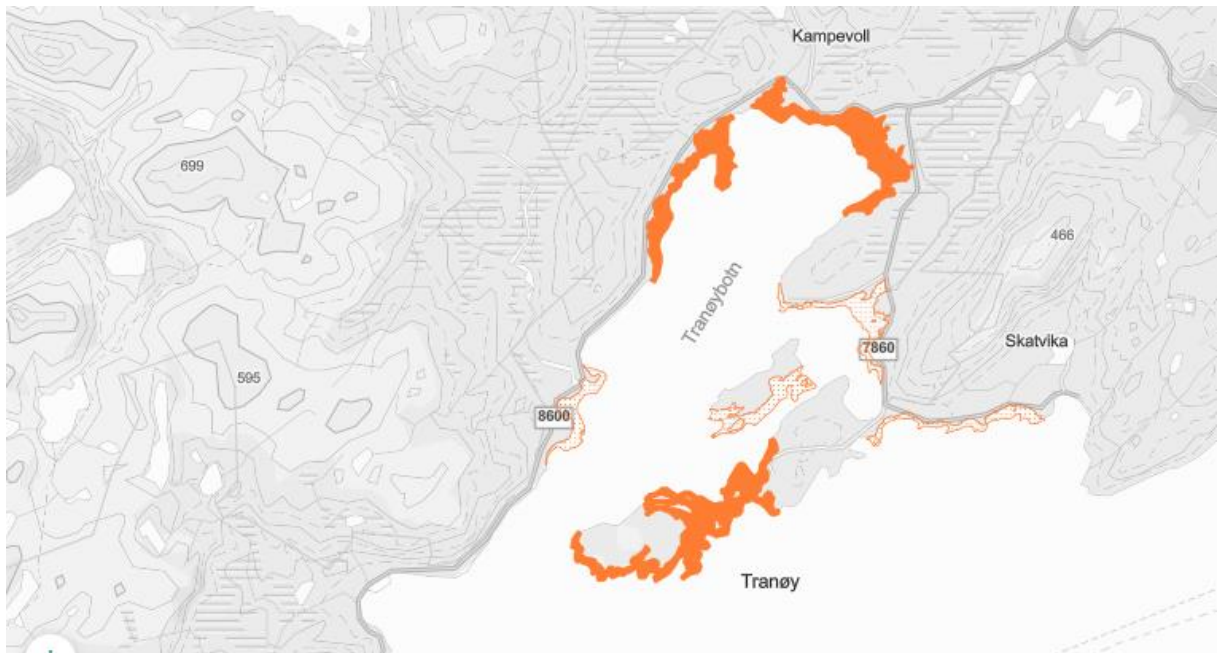

Naturvernforbundet

Midt-Troms

Sårbare marine naturområder

Bløtbunn

Figur 5: Bløtbunnsområder i Tranøybotn utklipp fra naturbase.no (Miljødirektoratet, 2025).

Figur 6: Tjeld spiser musling i bløtbunnsområdet ved utløpet på Gammelsæterelva. Bløtbunnsområdene i Tranøybotn er viktige habitat for mange fuglearter. Foto: Roar Jørgensen.

Naturvernforbundet

Midt-Troms

Ruglbunn

Ruglbunn finnes hovedsakelig på 2-20 m dyp og bygger rev av kalsiumkarbonat som er viktige oppvekstområder for andre organismer, for eksempel kysttorsk (Anon, 2021; Omsted, 2023).

Rugl er avhengig av fotosyntese og er derfor veldig sårbare for f. eks. slam fra oppdrett. Når man snakker med eldre fritidsfiskere, får man høre at de har fått store mengder rugl i garnene på mange lokaliteter i Tranøyfjorden. I Naturvernforbundet Midt-Troms har vi påvist et av disse områdene med ruglbunn. Her er noen bilder av ruglrevet på Jordnesgrunnen (Artsdatabanken, 2025). Ruglrevet og annet liv under vann kan være attraktive for snorkling, dykking og undervannsfotografering.

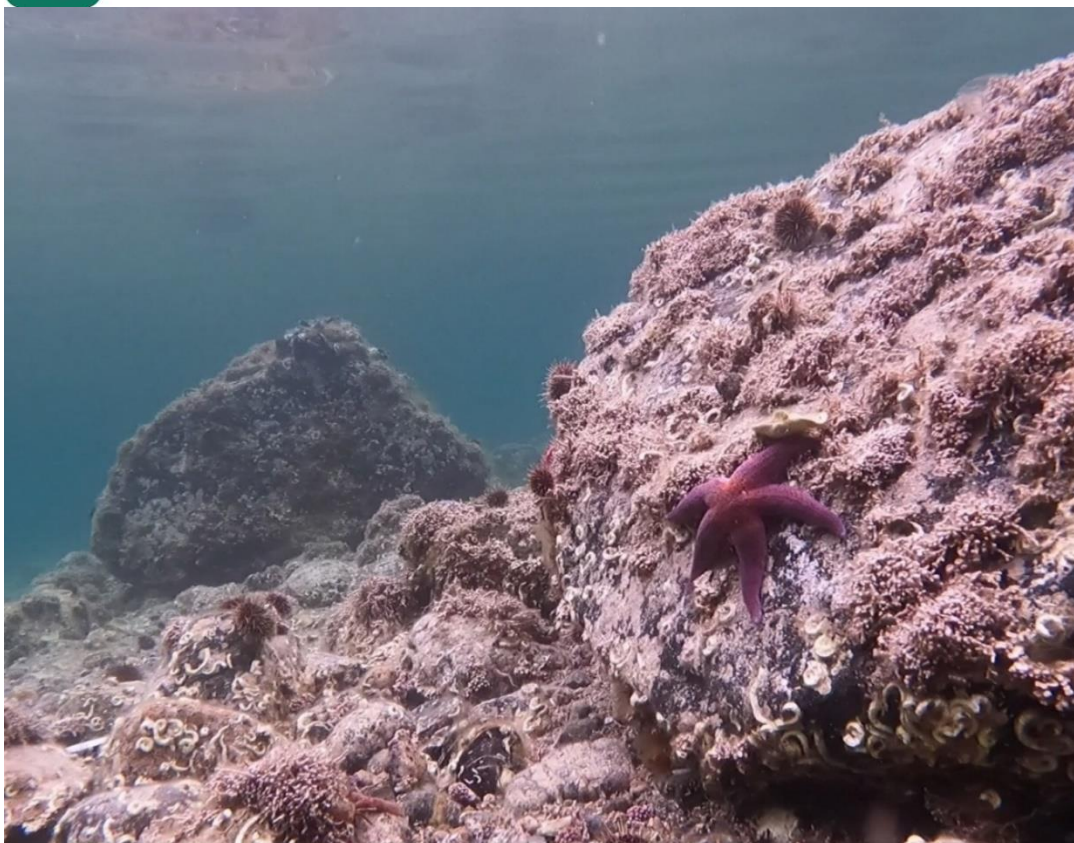

Figur 7: Ruglbunn på 2-3 m dyp på Jordnesgrunnen i Tranøybotn. Legg merke til den rosa fargen til de levende kalkalgene. Det er også ei sjøpølse i forgrunnen på bildet. Foto: Roar Jørgensen.

Naturvernforbundet

Midt-Troms

Figur 8: Hardbunn på 1-2 m dyp på Jordnesgrunnen i Tranøybotn. Legg merke til den rosa fargen til de levende kalkalgene. Det er også vanlig korstroll og drøbak kråkebolle på bildet. Foto: Roar Jørgensen.

Figur 9: Hardbunn på 1-2 m dyp på Jordnesgrunnen i Tranøybotn. Legg merke til den rosa fargen til de levende kalkalgene. Det er o-skjell, svamper, drøbak kråkebolle, mandolinpyntekrabbe og en brunalge som kalles kjerringhår på bildet. Foto: Roar Jørgensen.

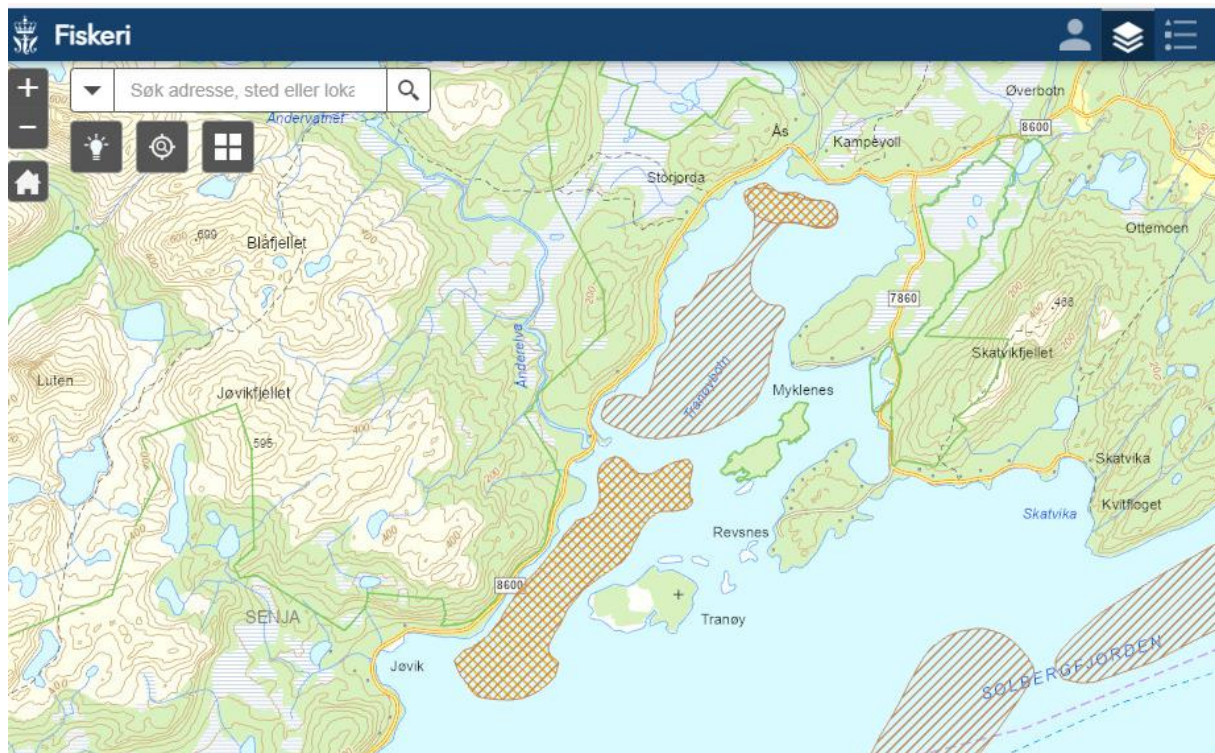

Økosystemet i Tranøybotn og påvirkninger fra turisme

Tranøybotn er en fiskerik produktiv grunn fjord i Midt-Troms som ligger mellom Ånderdalen nasjonalpark, Forøya naturreservat og Skatvikfjellet-Brannskog naturreservat. Det har så langt vi vet ikke vært gjort noen arts- eller bunnkartlegging av Tranøybotn utenom den ytterste, dypeste delen, utenfor Hamnholmen, der bunnen er kartlagt gjennom Mareano-prosjektet (se mareano.no). Det er registrert gytefelt for kysttorsk og rødspette i Tranøybotn (se figur 10

Gjennom fritidsfiske med stang, jukse, dorg, sildehekle, flyndregarn, torskegarn, krabbeteiner og kveiteline, har lokale fritidsfiskere erfart at den grunne fjorden veksler mellom bløtbunn og hardbunn. Bløtbunnen består mest av leire og noe sand, mens hardbunnen består av berg, grus og stein med mye innslag av løssittende kalkalger (ruglbunn) der det meste ikke er kartlagt. På hardbunnsområdene vokser det tidvis sukkertare. Strandsonen er dominert av bløtbunnsfjære med innslag av hardbunn med klassisk sonering av tang (sauetang, spiraltang, blæretang, grisetang og sagtang).

Vi har erfart at den fremherskende strømretningen i Tranøybotn er inn langs sørøstsiden av fjorden og ut langs nordvestsiden av fjorden.

Figur 10: Innerst og ytterst i Tranøybotn er det registrert gytefelt for kysttorsk (gule ruter). I tillegg er det registrert gytefelt for rødspette i de indre delene av Tranøybotn (røde striper). Hentet fra portal.fiskeridir.no.

Figur 11: Nesten hele Tranøybotn var islagt i februar 2025. Bildet er tatt fra over Hestegjerdet. Foto Roar Jørgensen.

Den innerste delen av fjorden innenfor Lauparan og Storholmen er ofte islagt om vinteren. Det samme gjelder Litjebotn. Det har imidlertid blitt mindre is de siste årene pga den globale oppvarmingen. I februar 2025 var imidlertid nesten hele Tranøybotn islagt pga store nedbørsmengder med påfølgende frost og vindstille (Se figur 11). For over hundre år siden hendte det at man kunne kjøre over Tranøybotn til Tranøykirka på isen med hest og kjerre. Økosystemet er i endring. Det har bl.a. dukket opp nye mer varmekjære arter, som taskekrabbe og makrell, som ikke var vanlige før på 2000-tallet.

Figur 12: Taskekrabben sitt utbredelsesområde strekker seg stadig lengre og lengre nordover og den er vanlig å få i flyndregarn og teiner i Tranøybotn. Denne taskekrabben ble tatt i Tranøybotn i september 2017. Foto: Linda Møller.

Naturvernforbundet
Midt-Troms

Figur 13. Fangster i Tranøybotn, fra venstre: Middels stor kveite (kveiteline), stor sei og torsk (dorg), sil og sild fra magen til stor sei, stor gråsteinbit (kveiteline). Foto: Roar Jørgensen.

De store grunne lysrike områdene i Tranøybotn skaper spesielt godt grunnlag for fotosyntesen. Dette betyr oppblomstring av planteplankton i sommerhalvåret og stor produksjon fra tangartene i fjæra og sukkertaren og kalkalgene på dypere vann. Fotosyntesen danner startpunkter for uendelig mange ulike næringskjeder i Tranøybotn. F. eks. spises blæretang av tanglopper som igjen spises av strandkrabbe, som igjen spises av fiskemåke som er bytte for havørna. Planteplankton spises av blåskjell, som igjen spises av tjeld, ærfugl, strandkrabbe eller korstroll, osv...

Figur 14. Blåskjell i Litjebotn. Foto Hans Helge Jørgensen.

Tranøybotn er et oppvekstområde for mange arter fisk og det er spesielt mye små kysttorsk, sei, ørret, laks, skrubbe, rødspette og kveite i fjorden. Oversikt over fangster i små krabbeteiner finnes i tabell i (Miljølære.no, 2016) og (Miljølære, 2023) og på artsdatan.no. I tillegg er det relativt faste bestander av middels stor kveite, stor kysttorsk, stor gråsteinbit, kloskate, steinkobbe, nise og oter som fungerer som toppredatorer i systemet. Sjøfugl som rødnebbterne, svartbak, gråmåke, fiskemåke og storskarv og toppskarv lever av krill og små fisk av ulike arter.

Ærfugl, taskekrabbe, strandkrabbe og vanlig korstroll beiter på ulike størrelsesgrupper av virvelløse dyr i fjæra og i grunne områder, f.eks. store mengder blåskjell som finnes på hardbunn og hjerteskjell som finnes på bløtbunn. Kråke og måkefugler plukker kongsnegl på fjæra som de slipper ned og knuser på svabergene i Tranøybotn. Havørnen er alltid til stede i fjorden og fungerer som toppredator både på fugl og fisk.

Det er årviss at store mengder pelagisk fisk som sil, sild, makrell eller små sei trekker fra Tranøyfjorden og inn på Tranøybotn, og da følger det med store mengder sjøfugl som rødnebbterne, svartbak, gråmåke og fiskemåke. Det følger også med større predatorer som stor sei, torsk og sjøpattedyr som nise, spekkhogger og til og med knølhval i enkelte tilfeller (Nilsen, 2011).

Figur 15. Nise i Tranøybotn. Foto: Roar Jørgensen.

Figur 16: Kajakpadler på tur fra Tranøya til Revsnes. Foto: Roar Jørgensen.

På grunn av de vanskelige bunnforholdene, med mange grunner med berg og stein, pågår det ikke fiske med aktive redskaper som trål, ringnot og snurrevad i Tranøybotn. Det lille fisket som pågår er, etter vår erfaring fritidsfiske, som skjer med fiskestang, jukse, dorg og passive redskaper som sildegarn, flyndregarn og kveiteline. Belastningen fra fritidsfiske i Tranøybotn på fiskebestandene i Tranøybotn kommer til å øke betydelig når det anlegges 30 nye hytter med naust på Myklenesåsen.

Det er vanskelig å gi en detaljert beskrivelse av området i Tranøybotn som blir påvirket av hytteområdet på Myklenesåsen, og den potensielt store økningen av ferdsel på land og hav som det vil medføre, fordi de ulike artene har veldig forskjellig størrelse på leveområdet (habitatet). Vi mener likevel at spesielt sørøstsiden av fjorden, strekningen fra Tranøya via Refsnes, Småbotnsundet, Forøya, Litjebotn, Myklenes, Oksebåsen og Solheim, kommer til å bli sterkt påvirket av økt ferdsel med små båter og kajakk. Dette har også sammenheng med den store økningen som vi allerede ser i bruk av kajakk i regi av Norwegian Wild AS på nordvestsiden av Tranøybotn. Etter at det ble mye kajakkpadling fra 2016 i hekkeområdene ble det store

forandringer i bestanden av sjøfugler. Fiskemåken ble borte fra 2017, fra 2019 ble grågåsa borte. Tjelden på Storjorda flytta fra fjæra og opp på et jorde. I 2023 og 2024 opphørte nesten all kajakpadling, så i 2024 hekket grågåsa med 13 kull, fiskemåken hekket i strandsonen med 4 par, og storspoven hekket på et jorde. (pers. med. Asbjørn Theodorsen, Tranøybotn). Vi mistenker at fiskemåkene etablerte en ny hekkekoloni på Forøya rundt 2017 (Observasjoner av Hans Helge Jørgensen, Tranøybotn). Ved økt ferdsel i forbindelse med det planlagte hyttefeltet på Myklenesåsen er det etter vår mening stor sjanse for at Tranøybotn som helhet ikke lenger er egnet som hekkeområde for fiskemåkene fordi de fortrenses fra Forøya på grunn av økt ferdsel på havet rundt øya og på øya.

Det beskrevne området danner også et spesielt vakkert og variert kystbilde som kan bevares for kommende generasjoner. Det er fjord, fjordterskler, fjord-poller, sund, øyer og holmer. Når det gjelder det aktuelle området på Myklenesåsen, der Statskog holder på å bygge et hyttefelt med 30 hytter, er det et av de få områdene langs Tranøybotn der 100 m beltet langs sjøen i sin helhet var bevart for inngrep i form av bygninger, veier, dyrket mark og utfyllinger av moloer og brygger. Det er det området i Tranøybotn utenom Forøya som er minst påvirket av menneskelige inngrep. Dermed var området særlig viktig for å gi gode leveforhold for arter som er avhengig av strandsonen som for eksempel ærfugl (rødlistet) og oter. Derfor var det med stor forundring vi registrerte at Senja kommune og Statskog prioriterte å bygge ned dette området med veier, hytter og naust. Dette er et stort inngrep som burde vært konskevensutredet, i alle fall for de rødlistede artene i området (fiskemåke, ærfugl og høsehauk) og for oter. En måte å løse problemene som oppstår er å få Statsforvalteren til å iverksette ilandstigningsforbud på Forøya i hekketida.

Figur 17. Egg av rødnebbterne på Forøya (til venstre) og strand på Forøya (til høyre). Foto Hans Helge Jørgensen.

Figur 18: Karlsvogna med nordlys sett fra Grunnvåg over Grunnvågfjellet og Storjordfjellet. Foto: Roar Jørgensen.

Lysforurensing

Lysforurensning har betydning for naturmangfoldet (Follestad, 2014) og for om et område er attraktivt i forhold til fotografering av stjerner og nordlys (se figur 18 og 19). Hyttefeltet på Myklenesåsen kommer til å influere negativt på forholdene for å observere nordlys sørover Tranøybotn. Hyttefeltet vil havne sentralt til venstre på bilde 19. Det er viktig at lysforurensing blir tatt med i konsekvensutredningene av framtidige hyttefelt.

Naturvernforbundet

Midt-Troms

Figur 19: Stjernehimmelen med Orion over Myklenes sett over Tranøybotn fra Grunnvåg (Solset).
Foto: Roar Jørgensen.

Friluftinteressene til lokalbefolkningen og grunneiere

Vi savner større oppmerksomhet omkring lokalbefolkningen. Vi tror at man vil slite med å få lokal verdiskaping dersom dersom lokalbefolkningen ikke blir «skjøvet» oppover på lista over de som skal få oppmerksomhet i dette arbeidet. Det lokale perspektivet må derfor etter vårt skjønn til for at man skal få til god interaksjon mellom gjester og besøkende. Da vil de lokale kanskje oppleve at det ikke er to adskilte verdener som møtes og bruker naturen parallelt med hverandre, de vil oppleve eierskap til tiltakene, og være positiv til dugnadsinnsats.

Figur 20: Til venstre: St. Hans i fjæra i Tranøybotn. Til høyre: Mange tar ut ved på privateiendommene til bruk i eneboliger og hytter.

Figur 21: Brenning av tradisjonelt bål av tørr furu på privateiendommen Solset i Tranøybotn.

Referanser

- Anon. (2000). *Forskrift om fredning av Forøya naturreservat, Tranøy kommune, Troms*. Hentet fra lovdata.no: https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2000-12-21-1532/KAPITTEL_10#KAPITTEL_10
- Artsdatabanken. (2025). *artsdatabanken.no Jordnesgrunnen*. Hentet fra Artskart: [https://artskart.artsdatabanken.no/#map/596361,7675695/14/background/topo2/filter/%7B%22IncludeSubTaxonIds%22%3Atrue%2C%22Found%22%3A%5B2%5D%2C%22NotRecovered%22%3A%5B2%5D%2C%22Blocked%22%3A%5B2%5D%2C%22BoundingBox%22%3A%22POLYGON%20\(\(595672.6685431985%20](https://artskart.artsdatabanken.no/#map/596361,7675695/14/background/topo2/filter/%7B%22IncludeSubTaxonIds%22%3Atrue%2C%22Found%22%3A%5B2%5D%2C%22NotRecovered%22%3A%5B2%5D%2C%22Blocked%22%3A%5B2%5D%2C%22BoundingBox%22%3A%22POLYGON%20((595672.6685431985%20)
- Follestad, A. (2014). *Effekter av kunstig nattbelysning på naturmangfoldet - en litteraturstudie*. Hentet fra www.nina.no: <https://www.nina.no/archive/nina/pppbasepdf/rapport/2014/1081.pdf>
- Havforskningsinstituttet. (2021). *www.hi.no*. Hentet fra Ruglbunn: <https://www.hi.no/hi/radgivning/marine-naturverdier-og-tiltak-i-kystsonen/marint-biologisk-mangfold/ruglbunn>
- Miljødirektoratet. (2025). *Brannmyra naturreservat*. Hentet fra faktaark.naturbase.no: <https://faktaark.naturbase.no/?id=VV00000103>

Naturvernforbundet

Midt-Troms

Miljødirektoratet. (2025). *Forøya naturreservat*. Hentet fra faktaark.naturbase.no:

<https://faktaark.naturbase.no/?id=VV00000085>

Miljødirektoratet. (2025). *Naturbase kart*. Hentet fra miljodirektoratet.no:

<https://geocortex02.miljodirektoratet.no/vertigisstudio/web/?app=a3a09afee5c24c459c53a9a9ff0915f1>

Miljødirektoratet. (2025). *Skatvikfjellet naturreservat*. Hentet fra faktaark.naturbase.no:

<https://faktaark.naturbase.no/?id=VV00000109>

Miljødirektoratet. (2025). *Vardnesmyra naturreservat*. Hentet fra faktaark.naturbase.no:

<https://faktaark.naturbase.no/?id=VV00000166>

Miljødirektoratet. (2025). *Ånderdalen nasjonalpark*. Hentet fra faktaark.naturbase.no:

<https://faktaark.naturbase.no/?id=VV00000117>

Miljølære. (2023). *Fisk og fangst i saltvatn*. Hentet fra miljolare.no:

https://www.miljolare.no/data/ut/vann/natur/vn11/?o_id=35625

Miljølære.no. (2016). *Fisk og fangst i saltvatn*. Hentet fra miljolare.no:

https://www.miljolare.no/data/ut/vann/natur/vn11/?o_id=31894

Naturvernforbundet Midt-Troms. (2025). *Naturvernforbundet Midt-Troms*. Hentet fra

naturvernforbundet.no: <https://naturvernforbundet.no/troms/lokallag/midt-troms/>

Nilsen, K. S. (2011). *Hvalen hørtes ut som en trompet*. Hentet fra nrk.no:

<https://www.nrk.no/tromsogfinnmark/se-knothvalen-spise-sild-1.7625418>

Omma, F. (2025). *Besøksstrategi for Tranøyfjorden 2025–2030*. Senja kommune.

Omsted, G. (2023). *Den viktigste naturtypen du aldri har hørt om*. Hentet fra forskning.no:

<https://www.forskning.no/havet-havforskning-marinbiologi/den-viktigste-naturtypen-du-aldri-har-hort-om/2268403>

Senja kommune. (2025). *Kommunedelplan for naturmangfold Senja kommune*. Hentet fra

www.senja.kommune.no: https://www.senja.kommune.no/_f/p1/ia1cab37d-2dfc-4a19-9e25-cb0f1be36d30/1_forslag_kdpl_naturmangfold_20220617.pdf